

Інформаційна записка Центрального комітету Профспілки металургів і гірників України про стан виконання Галузевої угоди ГМК України у 2018 році

При підготовці Інформаційної записки використовувалася інформація, яку було надано первинними та територіальними комітетами Профспілки за формою, затвердженою постановою Президії ЦК ПМГУ, фахівцями Профспілки за результатами моніторингу дотримання прийнятих Сторонами зобов'язань по Галузевій угоді ГМК України на 2011-2012 роки, результати аналізу чинних колективних договорів підприємств, а також матеріали, розміщені у засобах масової інформації та мережі "Інтернет".

Згідно Постанови Президії ЦК ПМГУ № П-8-1 від 13.09.2011р. **ЦК ПМГУ контролює виконання 14 зобов'язань Галузевої угоди ГМК України на 2011-2012 роки** (далі – **ГУ, Угода**), яка згідно чинному законодавству, п.1.11 Угоди та Постанови VIII Пленуму ЦК ПМГУ від 28.05.2013 року **продовжує діяти до укладення нової Угоди**.

На жаль, у 2018 році процес укладення нової Галузевої угоди ГМК України був призупинений з причини небажання сторони роботодавців приймати пропозиції сторони профспілок щодо строку дії цієї угоди.

Аналіз виконання **розділу I «Загальні положення» Угоди** висвітлює наступне.

У минулому році на більшості підприємств ГМК діяли та виконувалися колективні договори, укладені у відповідності з Галузевою угодою ГМК України на 2011-2012 роки. Переважна більшість основних зобов'язань діючої ГУ, які знаходяться на контролі ЦК ПМГУ, у колективних договорах підприємств галузі відображені. Зазначене свідчить про те, що **п. 1.7 Угоди виконувався частково**.

Аналіз виконання зобов'язань **розділу II «Сприяння розвитку виробництва, забезпечення продуктивної зайнятості, запобігання банкрутству підприємств»** свідчить, що Сторона власників вживала певних заходів, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможності продукції, стабілізацію і поліпшення фінансово-економічного стану підприємств ГМК. Виробнича складова в галузі у звітному періоді у порівнянні з 2017 роком дещо погіршилася, а економічна - навпаки - дещо поліпшилась. Загальна ситуація в Горно-металургійному комплексі залишається нестабільною - значна кількість підприємств ГМК працювали неритмічно та не на повну потужність. При цьому за словами президента ОП «Укрметалургпром» О.Каленкова український гірничо-металургійний комплекс зумів не тільки втриматися на рівні минулого року, але й по деяких напрямках перевершити його.

Позитивним регулятивним моментом було збільшення мита на експорт металолому з 30 до 43 євро за тону, що дозволило скоротити втрати стратегічної сировини та поліпшити забезпечення нею вітчизняного товаровиробника, але, на жаль, негативних "знакових" подій було набагато більше. З них за даними ОП «Укрметалургпром» треба відзначити, у першу чергу, введення в березні 2018 року адміністрацією США мита на імпорту металопрокату незалежно від країни походження та експорту, що викликало сплеск протекціоністських дій з боку урядів країн-основних гравців світового металургійного ринку. МАйже одразу після введення американського мита Європейський Союз почав захисне розслідування проти імпорту металопрокату на свою територію, що на даному етапі вилилося у попередні міри у вигляді глобальної тарифної квоти; у квітні до аналогічного розслідування приступилася Туреччина, яка також застосувала глобальну тарифну квоту в якості проміжної захисної міри; захисне розслідування проти плоского прокату почала й Росія, і т.д. Негативно на галузь

вплинули й кілька етапів підвищення тарифів на вантажоперевезення "Укрзалізниця" (частка гірничо-металургійного комплексу України в загальнодержавних залізничних вантажоперевезеннях становить порядку 43%). Все це у значній мірі ускладнило становище України на зовнішніх металургійних ринках, оскільки українська металургія традиційно відноситься до числа нетто-експортерів (вона експортує практично 80-85% всієї виробленої металопродукції) і безпосередньо залежить від стабільності металургійного експорту. Із врахуванням того, що вітчизняний гірничо-металургійний комплекс забезпечує більше 30% валютних надходжень в Україну, ситуація, що склалася, позначається як на фінансово-економічному, так і на соціальному стані у всій країні.

У 2018 році при незначному збільшенні загальних обсягів виробництва галузі відбулося зростання валютної виручки від її експорту (за підсумками 2018 року валютна виручка тільки від експорту металопрокату збільшилася на 17 % та склала 7,8 млрд \$, тоді як у 2017 році вона становила 6,7 млрд \$ США, що пояснюється збільшенням експортних цін у доларовому еквіваленті). Це можна пояснити тим, що за даними ОП «Укрметалургпром» протягом минулого року відбулося значне зростання експортних цін проти 2017 року (у доларовому еквіваленті) на окремі види металопрокату: напівфабрикати – на 18%, арматуру – на 22%, катанку – на 25%, г/к плоский прокат – на 18%, х/к плоский прокат – на 12%. У той же час зросли ціни на основні сировинні ресурси: окатиші – на 17%, металобрухт – на 29%, кокс – на 1%, природний газ – на 22%, електроенергію – на 15%.

Експорт металопрокату за 2018 рік склав 14,4 млн тон проти 14,6 млн тон або 99% від досягнутого у 2017 році. Питома вага експорту металопрокату у загальному обсязі виготовленого металопрокату становить 79%. Споживання вітчизняного прокату на внутрішньому ринку (з урахуванням імпорту) склало 5,39 млн тон проти 5,05 млн тон у 2017 році (зросло на 6,7%).

За даними ОП "Укрметалургпром" загалом по металургійних підприємствах за підсумками 2018 року чистий дохід від реалізації продукції склав 362 млрд грн. (у порівнянні з 2017 роком він збільшився на 69 млрд грн. або на 24%). Фінансовий результат до оподаткування склав 12,5 млрд грн. проти 2,2 млрд. грн. у 2017 році.

Дебіторська заборгованість за рік збільшилася на 45 млрд грн. і станом на 1 січня 2019 року склала 191 млрд грн. Кредиторська заборгованість за рік також збільшилася на 47 млрд грн. і станом на 1 січня 2019 року склала 245 млрд грн.

За 12 місяців 2018 року металургійним підприємствам було відшкодовано 28,7 млрд грн. податку на додану вартість або на 8,7 % більше, ніж у 2017 році.

Українські металурги за підсумками 2018 року скоротили виробництво сталі на 1,1% у порівнянні з 2017 роком - до 21,1 млн тонн, опустившись при цьому з 12-го на 13-те місце в списку світових виробників цієї продукції (дані Всесвітньої асоціації виробників сталі World Steel Association). Відповідно до звіту асоціації за 2018 рік лідерство в рейтингу світових виробників сталі зберіг Китай – 928,3 млн тонн (ріст у порівнянні з 2017 роком на 6,6%). Далі слідують: Індія (106,5 млн тонн, +4,9%), Японія (104,3 млн тонн, -0,3%), США (86,7 млн тонн, +1,1%), Південна Корея (72,5 млн тонн, +2%), Росія (71,7 млн тонн, +0,3%), Німеччина (42,4 млн тонн, -2%), Туреччина (37,3 млн тонн, -0,6%), Бразилія (34,7 млн тонн, +1,1%), Іран (25 млн тонн, +17,7%), Італія (24,5 млн тонн, +1,7%) Тайвань (23,2 млн тонн, +3,5%).

Порівняно з 2017 роком у 2018 році обсяги виробництва склали:

- залізної руди і концентрату - 73,1 млн тон або 99,7%;
- чавуну – 20,6 млн тон (102,0%);
- сталі – 21,1 млн тон (98,5%);
- прокату – 18,4 млн тон (100,2%);
- коксу – 10,8 млн тон (104,1%);
- труб – 1,103 млн тон (105,2%).

Станом на 16 січня 2019 року з основних діючих виробничих потужностей в експлуатації перебували 20 з 21 доменних печей, 8 з 9 мартенівських печей, 15 з 16 конвертерів, 6 з 15 електропечей і всі з 15 машин безперервного лиття заготовки.

Підприємства ГК України входять у сотню **найбільших** компаній Офісу великих платників податків Державної фіскальної служби. З них:

- серед компаній добувної сфери: ПАТ «Південний ГЗК», ПрАТ «Північний ГЗК», ПрАТ «Полтавський ГЗК», ПрАТ «Інгулецький ГЗК», ПрАТ «Центральний ГЗК», ПАТ «Кривбасзалізрудком», ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат», ПАТ «Покровський ГЗК»;

- серед металургійних компаній: ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПрАТ «ММК ім. Ілліча», ПАТ «Запоріжсталь», ПрАТ «МК «Азовсталь», ТОВ «МЗ «Дніпросталь», ПрАТ «ДМЗ», ПАТ «ДМК»;

- серед виробників коксу та продуктів нафтоперероблення: ПрАТ «АКХЗ»,

- 1 виробник іншого електричного устаткування: ПрАТ «Укрграфіт».

За даними Державної фіскальної служби України у 2018 році в розрізі галузей економіки найбільші надходження до Зведеного бюджету України забезпечили підприємства переробної і добувної промисловості.

В ТОП-10 найбільших платників переробної промисловості:

- ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» - 3 928,4 млн грн.,

- ПрАТ «ММК ім. Ілліча» - 2 253,4 млн грн.,

- ПАТ «Запоріжсталь» - 2 134,3 млн грн.,

В ТОП-10 найбільших платників добувної промисловості:

- ПАТ «Південний ГЗК» - 3 364,4 млн грн.,

- ПрАТ «Північний ГЗК» - 2 830,3 млн грн.,

- ПрАТ «Полтавський ГЗК» - 1 692,5 млн грн.,

- ПрАТ «Інгулецький ГЗК» - 1 678,7 млн грн.

Другим по найбільших надходженнях до Зведеного бюджету України після лідера - НАК «Нафтогаз України» (сума сплати податків за минуле півріччя – 93 306,6 млн грн., що на 13,5% більше, ніж за аналогічний період минулого року; 23,3% загальних податкових надходжень до Зведеного бюджету) - є кластерне об'єднання **SCM** (сума сплати податків за минуле півріччя – 90 186,8 млн грн., що на 17,2% більше, ніж за аналогічний період минулого року; 22,6% загальних податкових надходжень всіх платників податків держави до Зведеного бюджету). До складу **SCM** входить група «Метінвест», яка сплатила до Зведеного бюджету держави 20 353,4 млн грн. (на 6 319,6 млн грн. або на 45,0% більше аналогічного періоду минулого року) та забезпечила 5,1% загальних надходжень до нього.

П. 2.1 Угоди виконані частково.

Гострою залишається проблема зайнятості. Чисельність працюючих на більшості підприємств по всіх регіонах зменшувалась.

Середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у добуванні металевих руд, за 2018 рік склала 68 554 чол. або 97,9% проти минулого року, на виробництві коксу та коксопродуктів – 7 977 чол. або 89,8%, у чорній металургії – 90 376 чол. або 83,1%, на виробництві труб та фітінгів зі сталі – 14 779 чол. або 107,8%, на виробництві дорогоцінних та інших кольорових металів – 10 589 чол. або 103,2%.

Зниження чисельності обумовлене головним чином скороченням обсягів виробництва, а також оптимізацією чисельності, передачею на аутсорсинг функцій допоміжних служб на окремих підприємствах, добровільним звільненням працівників, що досягли пенсійного віку, а також виїздом працівників для працевлаштування за кордоном.

На окремих підприємствах зниження чисельності працюючих, зокрема, склало:

- ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» - 10,7%,

- ПАТ «Інтерпайп Новомосковський трубний завод» - 8,4%,

- ПАТ «Запоріжсталь» - 7,7%,

- ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» – 6,4%,

- ПАТ «Криворізький ЗРК» - 6,2%,

Разом з тим, деяким підприємствам вдалося збільшити чисельність працюючих у порівнянні з 2017 роком, зокрема чисельність зросла на:

- ПрАТ «Запоріжвогнетрив» - 23,4%,

- ТОВ «Металургійний завод Дніпросталь» - 8%,
- ПАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод» - 4,4%.

Ускладненим був, як і раніше, доступ трудового колективу до інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства, яка необхідна для співпраці, залучення працівників до участі в управлінні підприємством та підвищення їх зацікавленості в ефективній роботі підприємства. Зокрема, як і раніше, недоступність квартальної фінансової звітності підприємств негативно впливає на процес колективних переговорів та контроль профспілковою стороною виконання досягнутих домовленостей **(п.2.4 виконується частково)**.

Профспілка сумлінно поставилася до виконання зобов'язань **п. 2.6**. Дії ЦК ПМГУ на протязі минулого року, як і у 2017 році, були спрямовані на вирішення проблем членів Профспілки та проблем ГМК як в цілому, так і його окремих підприємств, що зачіпають соціально-економічні інтереси трудових колективів.

Виконуючи зобов'язання **п.2.7**, фахівці Профспілки надавали рекомендації і консультації щодо економічних і юридичних аргументів профспілкової сторони при підготовці до колективних переговорів та психологічних аспектів їх ведення, проведенні аналізу стану виконання колективних договорів, а також при виникненні спірних питань щодо виконання норм колективних договорів і Галузевої угоди.

З різних причин мали місце недоліки колективно-договірного та локального регулювання праці, зокрема, відсутність деяких основних зобов'язань Галузевої угоди у колективних договорах підприємств (ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», ПрАТ «ЦГЗК», Філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» ДП «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», ТОВ «ВСМПО Титан Україна», ПАТ «Дніпрометиз», ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», ПАТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат», ПрАТ «ІНГЗК», ПрАТ «ПівнГЗК», ТОВ «Електросталь», ТОВ «Метінвест-Маріупольський ремонтно-механічний завод», ПАТ «Часівоярський вогнетривкий комбінат», ПрАТ «Дніпровський КХЗ», ПАТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат», ПрАТ «Южжокс», ТОВ «ДМЗ КОМІНМЕТ», ПрАТ «ММК імені Ілліча», ДП «Ілліч – Агро Донбас» ПрАТ «ММК імені Ілліча», ПАТ «Нікопольський завод феросплавів», ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», ПрАТ «МК «Азовсталь», ТОВ «ЗТМК», ПрАТ «Дніпроспецсталь» та інш.), **хоча деякі з цих зобов'язань виконуються** (ПрАТ «Дніпроспецсталь», ПАТ «Нікопольський завод феросплавів», ПАТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат», ПрАТ «ПівнГЗК», ПрАТ «МК «Азовсталь» та інш.), **та невиконання чи часткове виконання окремих норм Галузевої угоди** (ПрАТ «Южжокс», ТОВ «ВСМПО Титан Україна», ПАТ «Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат», ТОВ «Електросталь», ПАТ «ІНГЗК», ПрАТ «ЦГЗК», ПАТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат», ПАТ «Дніпрометиз», Філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» ПАТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», ПрАТ «Дніпровський КХЗ», «ПАТ «Нікопольський завод феросплавів», ДП «Ілліч – Агро Донбас» ПрАТ «ММК імені Ілліча», ПрАТ «Харківський метизний завод», ПАТ «Запорізький завод феросплавів», ТОВ «ЗТМК», ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг» та інш.).

Деякі роботодавці ухилилися від визначення відповідно до п.2.19 ГУ у колективних договорах обсягів професійного навчання працівників та загальної суми витрат на ці цілі (ПАТ «Арселор Міттал Кривий Ріг», ТОВ «Інтерпайп Ніко Тьюб», ПАТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат», ТОВ «Метінвест-МРМЗ» та інш.), окремі роботодавці не забезпечили виконання норми п.2.20 ГУ щодо забезпечення здійснення підвищення кваліфікації працівників не рідше ніж один раз на 5 років **(пп.2.19, 2.20 виконані частково)**.

Профспілкова Сторона виконувала зобов'язання щодо проведення навчання профспілкових кадрів і активу з питань трудового законодавства **(п. 2.22)**. Відповідна інформація оприлюднювалася на лекціях та семінарах, круглих столах, у профспілкових, корпоративних та місцевих газетах, журналі «Ваше доверие», інформаційних бюлетенях, по радіо, телебаченню, на сайтах ЦК та територіальних

комітетів, стендах профспілкових організацій, де надаються консультації членам профспілки та розміщується інформаційний та роз'яснювальний матеріал.

У 2018 році на підприємствах ГМК правовою інспекцією праці проведено 398 перевірок дотримання законодавства про працю (п. 2.24). Кількість виявлених порушень трудових прав працівників склала 1 837 (у 2017 році їх було 1 841). Під час проведення перевірок виявлено порушення трудових прав 11 959 працівників. Профспілкою надано 15 095 консультацій з правових питань. Складено від імені профорганізацій та членів профспілки 157 позовних заяв та інших процесуальних документів. Уповноважені представники профспілок здійснювали в судах представництво інтересів 15 працівників. На користь працівників винесено 251 судове рішення. Всього за результатами перевірок роботодавцям направлено 460 подань про усунення виявлених порушень, за профспілковими зверненнями до роботодавців ними усунуто 580 порушень.

Перевірки, проведені у минулому році Правовою інспекцією праці Профспілки металургів і гірників України показали, що **поряд з іншими негативними явищами у сфері господарської діяльності підприємств мають місце порушення трудового законодавства** стосовно звільнення та переведення (187 порушень), робочого часу (270 порушень), часу відпочинку (187 порушень), оплати праці (188 порушень), змін істотних умов праці, гарантій і компенсацій та інш. У 2018 році у порівнянні з 2017 роком знизилася кількість виявлених порушень та чисельність працівників, права яких порушено. Це відбувається на тлі зменшення чисельності працюючих на підприємствах ГМК. Виявлені порушення щодо конкретних осіб переважно усуваються, але, на жаль, дотримання трудового законодавства правилом досі не стало.

Не вперше допускаються грубі порушення трудового законодавства ТОВ «АСКОМ СЕРВІС», де працюють члени ПМГУ (виконує роботи у ПрАТ «МК «Азовсталь»). Тут мають місце несвоєчасні виплати заробітної плати та відпускних, непроведення індексації заробітної плати, виплата заробітної плати один раз на місяць, несвоєчасне перерахування ЄСВ, оформлення цивільно-правових договорів замість трудових і т. п. Крім того, на цьому підприємстві змінена система оплати праці без погодження з профкомом. Всі звернення та подання залишаються без відповіді. Це підприємство взагалі ігнорує профспілку. На контакт воно не йде, знайти фактичне місцезнаходження його керівництва неможливо, за місцем реєстрації підприємства немає.

В ході перевірок у ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» виявлені наступні порушення:

- відмова адміністрації надавати самотнім матерям відпустки в зручний для них час та надавати соціальні відпустки за минулі роки;
- спонукання працівників підтверджувати кваліфікацію по закінченні нічної зміни у час, відведений для відпочинку;
- неоформлення роботи у вихідний день і відповідно нездійснення оплати за таку роботу;
- ненадання навчальної відпустки;
- через нестачу персоналу мало місце порушення графіків відпусток та ненадання відпусток протягом кількох років;
- внесення до робочих інструкцій робіт, які невластиві професії і недоплата за виконання додаткового об'єму роботи та ін.

На вимогу профкому ПрАТ «ММК ім. Ілліча» були усунуті порушення відносно:

- механіка дільниці доменного цеху, якого позбавили премії за неналежне виконання своїх обов'язків (не з'явився на нараду о 19-00, при тому що робоча зміна закінчилась о 15-30, при цьому розпорядження про залучення до понаднормових не було. Розпорядження про позбавлення премії відмінено);
- працівниці ЛПЦ-3000, яка була прийнята на роботу машиністом насосних установок і була направлена на навчання оператором поста управління. Після навчання вона де-юре залишилась машиністом, а де-факто виконувала роботу оператора. При цьому заробітну плату отримувала як машиніст, в якого оклад значно нижчий ніж у оператора. Ця ситуація мала місце протягом року. На вимогу профкому працівниці повернули різницю за весь період недоплати;

- бригади працівників кисневого цеху, яких позбавили 25% премії за незабезпечення збереження матеріальних цінностей, доступ до яких мали як мінімум три бригади та інші працівники, при цьому керівництво цеху не прийняло ніяких заходів до організації збереження матеріальних цінностей. Розпорядження відмінено, премії виплачені в повному обсязі.

У 2018 році профспілкові комітети не отримували від сторони власників інформацію щодо планів проведення на підприємствах реструктуризації, корпоратизації, санації. Не забезпечувалась також гласність і прозорість у разі здійснення зазначених процедур. При провадженні справ про банкрутство (ДП «Дирекція КГЗКОР», ПАТ «Дніпропетровський трубний завод», ПрАТ «Завод напівпровідників») практично не враховувалися пропозиції профспілкової сторони щодо здійснення заходів, спрямованих на недопущення або пом'якшення негативних соціальних наслідків (**п. 2.26 не виконувався**).

Не в повному обсязі виконувалися зобов'язання за пунктами 2.27 – 2.28, зокрема щодо інформування профспілкових комітетів про рішення, що прийняті наглядовими радами акціонерних товариств. У переважній більшості роботодавці також не сприяли участі профспілкових представників у засіданнях наглядових рад, незважаючи на те, що чинний Закон України «Про акціонерні товариства» таку можливість передбачає.

Профспілкова сторона виконувала свої зобов'язання за п. 2.32 Галузевої угоди – працівникам підприємств, щодо яких порушена справа про банкрутство, роз'яснювались їх права і надавалась відповідна правова допомога. У разі порушення справи про банкрутство підприємства профспілкова сторона сприяла поданню його працівниками, профспілковим комітетом заяв до суду щодо стягнення заборгованості із заробітної плати та профспілкових внесків, а також делегувала своїх представників для участі у зборах та комітеті кредиторів.

Особливу увагу сторони Угоди приділяли виконанню зобов'язань **розділу III «Оплата і нормування праці»**.

У 2018 році рівень середньої заробітної плати по всіх переділах ГМК України зріс у порівнянні з 2017 роком. При цьому більш значно, ніж середня зарплата, зросла на фоні зменшення чисельності працюючих продуктивність праці трудових колективів, зокрема, металургійної підгалузі.

На підприємствах, які добувають металеві руди, середня зарплата склала 12814,5 грн. або 135,7% проти минулого року;

- на підприємствах з виробництва коксу та коксопродуктів - 12500,3 грн. або 139%;

- на металургійних підприємствах (у цілому) – 12215,7 грн. або 134%,

у тому числі:

- у чорній металургії – 13295,3 грн. або 138,7%,

- на трубних підприємствах – 10725,7 грн. або 129%,

- у кольоровій металургії та виробництві дорогоцінних металів – 8877,5 грн. або 115%.

Темпи росту середньої зарплати забезпечені практично на всіх підприємствах ГМК. Зниження рівня зарплати у порівнянні з 2017 роком відбулося лише у ПАТ «Український НДІВ імені А.С. Бережного», м. Харків – на 24,3%.

Найвищий рівень середньої зарплати у 2018 році досягнутий у ТОВ «Металургійний завод «Дніпросталь» - 17850 грн., ПАТ «Запоріжсталь» - 17303 грн., ТОВ «Запорізький ливарно-механічний завод» - 15828 грн., ПрАТ «Стальканат-Сілур» (м. Одеса) - 15515,8 грн., ПрАТ «Запорізький залізорудний комбінат» - 15316 грн.

На забезпечення росту заробітної плати спрямована **норма п.3.2.1 ГУ** по тарифу 1 розряду (105% прожиткового мінімуму). **На більшості підприємств ця норма виконується.**

Частково виконується п.3.5 ГУ щодо забезпечення частки основної заробітної плати у розмірі не менше 60% у загальній середньомісячній заробітній платі.

Зобов'язання п.3.6 ГУ щодо щорічного росту середньої заробітної плати темпами, не меншими ніж 18% на базі підвищення ефективності виробництва,

виконується майже на 95% з тих підприємств ГМК, що охоплені моніторингом ЦК ПМГУ, у 2017 році таких підприємств було не більше 85%. Досягнуті темпи росту заробітної плати на більшості підприємств становлять більше ніж 25-30% при індексі інфляції впродовж 2018 року 109,8%.

За звітний період вдалося зменшити заборгованість по заробітній платі. Якщо сума боргу станом на 1 січня 2018 року складала **26,02 млн грн.**, то станом на 1 січня 2019 - **24,87 млн грн.** Це стосується, зокрема, 4-х підприємств: ПАТ «Дніпропетровський трубний завод», ПАТ «Запорізькій виробничий алюмінієвий комбінат», Державного підприємства «Завод порошкової металургії» (м. Бровари), та ПАТ «Дніпрометробуд» (м. Дніпро).

Аналіз виконання **розділу IV «Робочий час та час відпочинку»** свідчить про те, що **пп.4.1 - 4.8 виконуються частково.**

За наявними в ЦК ПМГУ даними станом на 01.01.2019 чисельність працівників, які знаходились в оплачуваному простої, склала 2390 чол., з них – 2115 чол. з оплатою у 2/3, 275 – 100% тарифної ставки. Найбільша кількість з них припадає на підприємства Дніпропетровського (1896 чол., з них 1896 – з оплатою у 2/3 тарифної ставки), Запорізького (258 чол., з них 140 – з оплатою у 2/3, 118 – 100% тарифної ставки) та Донецького (236 чол., з них - 79 з оплатою у 2/3, 157 – 100% тарифної ставки) регіонів.

В режимі скороченого робочого часу працювали 1617 чол., з них у Дніпропетровському регіоні – 654, Криворізькому – 11, Запорізькому – 835, Донецькому – 11, інших регіонах - 106.

У неоплачуваному простої знаходилися 745 чоловік.

Профспілка сумлінно виконувала свої зобов'язання щодо проведення навчання профспілкових кадрів і активу з питань оплати та нормування праці, розрахунків вартості робочої сили, індексації грошових доходів тощо (**п.3.17**). Фахівці ЦК ПМГУ провели низку семінарів та оперативно інформували профактив про зміни законодавства з означених питань, надавали членським організаціям відповідні рекомендації.

Виконуючи зобов'язання **п.3.18**, фахівці Центрального та територіальних комітетів ПМГУ здійснювали експертну оцінку змін до колективних договорів та їх проектів, контролювали їх відповідність Галузевій угоді та чинному законодавству.

Аналіз виконання зобов'язань **розділу V «Охорона праці і здоров'я працівників»** свідчить про те, що за 2018 рік на підприємствах галузі **кількість нещасних випадків із смертельним наслідком залишилось на рівні 2017 року і складає 21.**

Кількість групових нещасних випадків за 2018 рік збільшилась і склала 11 випадків проти 5 у 2017 році.

У 2018 році в порівнянні з 2017 роком рівень загального виробничого травматизму знижений незначно - з 397 нещасних випадків до 333 (на 16,1%).

Кількість випадків професійних захворювань збільшилась з 206 у 2017 році до 227 у 2018 році.

П. 5.3 виконується частково. З 1 березня 2018 року втратила чинність велика кількість нормативно-правових актів з пожежної безпеки, охорони праці та санітарного законодавства на підставі розпорядження КМУ від 18.12.2017 року № 1022 «Про скасування, визнання такими, що втратили чинність, та такими, що не застосовуються на території України, деяких актів з пожежної безпеки, охорони праці та санітарного законодавства». Зокрема, це стосується і раніше прийнятих. Неодноразово СПО об'єднань профспілок та Профспілка металургів і гірників України заперечували проти цього.

Скасування вищезазначених актів призвело до відсутності державного регулювання у сфері охорони праці, пожежної і техногенної безпеки, охорони здоров'я, що, у свою чергу, призводить до значного зростання аварійності та тяжкості травматизму на виробництві, у тому числі зі смертельними наслідками, та створює умови для суспільної напруги.

У колективні договори підприємств галузі включені зобов'язання щодо здійснення заходів з охорони праці, зміцнення здоров'я, профілактики загальної і професійної захворюваності, медичного обслуговування працівників і ветеранів праці, але їх фінансування проводиться не в повному обсязі (**п. 5.4 виконаний частково**).

На окремих підприємствах замість проведення детального аналізу нещасних випадків і планування на його основі витрат на заходи для запобігання нещасним випадкам витрачають кошти на виконання другорядних заходів, які не мають прямого впливу на зниження рівня виробничого травматизму та істотне поліпшення умов праці.

П.5.5 виконується частково. Більшість роботодавців реалізують норму пункту 5.5 Галузевої угоди, якою передбачене проведення атестації робочих місць.

Профспілка металургів та гірників України неодноразово зазначала, що постановою КМУ № 461 від 24.06.2016р «Про затвердження списків виробництв, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах» **безпідставно було вилучено професію майстрів**, зайнятих на гарячих ділянках робіт металургійного виробництва. Працівники цієї категорії є організаторами виробничого процесу на гарячих ділянках робіт доменного, прокатного, феросплавного та коксохімічного виробництв і зайняті повний робочий день на роботах із шкідливими та важкими умовами праці разом із працівниками (сталевари, розливальники сталі, горнові, вальцювальники, плавильники та інші), які мають право на дострокову пенсію. Крім того, законне право на пільгову пенсію майстрів **документально підтверджується результатами атестації робочих місць**. На жаль, вирішення цього важливого питання затягується, що викликає справедливе обурення працівників і приводить до масового відтоку з підприємств кваліфікованих майстрів – організаторів первинної ланки виробництва. **ЦК ПМГУ і далі продовжує роботу з відстоювання прав трудящих на пільгове пенсійне забезпечення за роботу в шкідливих і тяжких умовах праці щодо повернення професій майстрів на гарячих ділянках виробництва до зазначених списків.**

П. 5.6 виконаний частково. На більшості підприємств галузі виконується норма ГУ щодо встановлення витрат на охорону праці в розмірі не менше 0,6% від суми реалізованої продукції. При цьому встановлений законом розмір обов'язкових витрат на охорону праці на рівні не менше 0,5 відсотка від фонду оплати праці за попередній рік є серйозною і, на жаль, досі невирішеною проблемою, відносно якої ЦК ПМГУ неодноразово у минулому порушував відповідні питання перед державними органами. З урахуванням високого рівня зношеності основних фондів на підприємствах ГМК України такий законодавчий обсяг фінансування профілактичних заходів з охорони праці є замалим і негативно вплине на стан охорони праці і рівень виробничого травматизму в галузі. Норма п.5.6 діючої Угоди не виконана, зокрема, у ТОВ «ДМЗ Комінмет», Філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» ПАТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія».

П.5.9 виконувався частково. Не на всіх підприємствах розроблені та запроваджені системи заохочення підрозділів і окремих працівників за плідну роботу в галузі охорони праці.

П.5.11 виконується. Проводиться періодичний медичний огляд працівників, а також щорічний медичний огляд працівників, що знаходяться на диспансерному обліку.

Пункти 5.12 - 5.16 на переважній більшості підприємств **виконуються**.

П.5.17 виконується частково. Не на всіх підприємствах надається інформація про витрати на охорону праці.

Пункти 5.18 і 5.19 на переважній більшості підприємств **виконуються**.

Фахівці з питань охорони праці Профспілки здійснюють громадський контроль за створенням на підприємствах здорових і безпечних умов праці, станом виробничого середовища і дотриманням вимог діючого законодавства з охорони праці **відповідно до вимог пункту 5.20**; представники профспілкових комітетів беруть участь у розслідуванні нещасних випадків на виробництві і розробці заходів щодо їх усунення **відповідно до пункту 5.21**.

Відповідно до пункту 5.22 проводиться навчання профспілкового активу з питань охорони праці, надаються консультації та безоплатна правова допомога працівникам та сім'ям постраждалих на виробництві.

Розділ VI «Соціальний захист і задоволення духовних потреб»

П.6.1 – виконується частково. Деякі підприємства не здійснюють (зокрема, ПАТ «Дніпрометиз») або здійснюють не в обсязі, визначеному нормою Угоди, виплату одноразової допомоги при виході на пенсію (ПАТ «ДТЗ», ПрАТ «Харківський метизний завод» та інш.).

П.6.3 виконується. На більшості підприємств і організацій Профспілки існують спортивні команди, які беруть участь у заводських, обласних і Робітничій спартакиадах ПМГУ.

У 2018 році була проведена вже 28 Робітнича спартакиада ПМГУ, в якій взяли участь 22 команди підприємств галузі та майже 1115 спортсменів.

Збірна команда ПМГУ знову підтвердила звання чемпіона на змаганнях XXIII Всеукраїнської Спартакиади трудящих промислової сфери й транспорту.

П.6.7 виконується. Норма ГУ щодо виділення коштів на харчування дітей та виплату зарплати персоналу дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які знаходяться на баласі підприємства, а також на придбання дитячих новорічних подарунків виконується.

П.п. 6.10, 6.11 Галузевої угоди стороною власників **фактично не виконуються.**

Внаслідок небажанням сторони власників долучатися до запровадження додаткового пенсійного забезпечення працівників, у зв'язку із неприйняттям Верховною Радою законодавчих актів щодо запровадження 2-го рівня пенсійної системи та професійного пенсійного страхування, а також через відсутність на цей час у переважній більшості працівників ГМК належних матеріальних можливостей профспілкова сторона тимчасово не здійснювала інформаційну роботу щодо залучення роботодавців і працівників до участі у «Гірничо-металургійному професійному пенсійному фонді» (**п. 6.19 не виконувався**).

Розділ VII «Робота з молоддю»

П.7.1 виконується частково. На деяких підприємствах не надається або надається інколи фінансова допомога молодим подружжям, що вперше взяли шлюб, молодим працівникам при поверненні на підприємство після закінчення строкової служби у лавах Збройних сил України, у тому числі у зв'язку з тим, що у деяких випадках така норма передбачена в колективному договорі не в повному обсязі або взагалі не передбачена (зокрема, в ПАТ «ІнГЗК», ПрАТ «Великоанадольський вогнетривкий комбінат», ПАТ «Покровський гірничо-збагачувальний комбінат», ПАТ «Інтерпайп Дніпропетровський Втормет», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та інш.).

Пункти 7.6 та 7.7 виконуються. У всіх профкомах профактивісти займаються роботою з молоддю, при профкомах обрані молодіжні комісії. ЦК ПМГУ, територіальні комітети Профспілки, профкоми регулярно проводять зустрічі та семінари з молодими профактивістами, в яких останні приймають активну участь.

Молодь бере участь у виборних органах профспілки.

Кількість молоді в трудових колективах становить 81 тис. чол. або 30% від загальної чисельності членів Профспілки.

П.7.11 виконується. На підприємствах професійне навчання молоді знаходить підтримку і фінансування як з боку адміністрації, так і з боку профкому. Працівники підприємств беруть участь у науково-практичних конференціях, конкурсах профмайстерності, круглих столах та в інших заходах. Практично на всіх підприємствах проводяться конкурси по професіях, при цьому вони стосуються не лише основних спеціальностей. На підприємствах і територіях, де діють організації Профспілки, проводяться огляди художньої самодіяльності.

П.7.13 виконується частково. Для молодих фахівців на підприємствах діють

спеціалізовані програми, зокрема, «Програма адаптації й розвитку молодих фахівців ПАТ «ІНГЗК», «Молодь Південного ГЗК», «Школа-ВУЗ/ПТУЗ-КЗРК» і т.п.

Розділ VIII «Гарантії діяльності і дотримання прав професійної спілки»

П.8.4 виконується, п.8.5 виконується частково. Членські профспілкові внески майже всіма роботодавцями своєчасно утримуються і перераховуються профсоюзам. Заборгованість із профспілкових внесків з виданої зарплати мали, зокрема, ПАТ «Дніпропетровський трубний завод», ПАТ «Інститут титану», Державне підприємство «Завод порошкової металургії» (м. Бровари).

П.8.6 виконується частково. Загальна сума коштів, що перераховані профспілковим комітетам на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу у 2018 році, - 456,9 млн. грн., що на 97,1 млн. грн. більше, ніж у 2017-му. Не всі роботодавці здійснюють відрахування профсоюзам на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу у розмірі 0,5% від фонду оплати праці підприємства (ПАТ «Полтавський ГЗК», ПАТ «Покровський ГЗК», ПАТ «Кременчуцький сталеливарний завод», ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», ПАТ «Інститут титану», ПАТ «Часовоярський вогнетривкий комбінат» та інш.), а колективними договорами деяких підприємств розмір зазначених відрахувань не встановлений або встановлений нижче за норму, передбачену Угодою (ПАТ «Комінмет», філія «Вільногірський гірничо-металургійний комбінат» Державного підприємства «Об'єднана гірничо-хімічна компанія» та інш.).

Розділ IX «Соціальне партнерство»

Нагальною проблемою сторін ГУ, яка потребує вирішення, є ведення продуктивного соціального діалогу між сторонами на рівні галузі.

На виконання п.9.8 Угоди щодо проведення навчання з проблем, які можуть бути вирішені Сторонами Угоди шляхом соціального діалогу, ЦК ПМГУ було розпочато проведення модульної програми навчання «Школа економічних знань», визнаної активом Профспілки корисною та необхідною у підготовці та веденні колективно-договірного процесу.

Відділ соціально-економічної роботи ЦК ПМГУ